Soortenlijst

DERMAPTERA - oorwormen

P. Boer

FORFICULIDAE

Forficula auricularia: spr1

BLATTARIA - kakkerlakken

P. Boer

BLATTELIDAE

Ectobius sylvestris: hei3

ODONATA - libellen

B. van Maanen

CALOPTERYGIDAE

Calopteryx splendens: gor2
Calopteryx virgo: gor2, utr

LESTIDAE

Lestes dryas: wel2
Lestes sponsa: rem1, wel2
Lestes virens: wel2
Lestes viridis: utr

COENAGRIONIDAE

Ischnura elegans: rem1
Pyrrhosoma nymphula: gor2, rem1, utr
Enallagma cyathigerum: rem1
Coenagrion puella: rem1, wel2

AESHNIDAE

Aeshna cyanea: car1
Anax imperator: rem1

CORDULIDAE

Cordulia aenea: rem1
Somatochlora metallica: utr

LIBELLULIDAE

Libellula depressa: gor2, wel2
Libellula quadrimaculata: wel2
Sympetrum danae: wel2
Leucorrhinia dubia: rem1

PLECOPTERA - steenvliegen

J.G.M. Cuppen, B. van Maanen

NEMOURIDAE

Nemoura cinerea: els3, car1, hei1

THYSANOPTERA - tripsen

G. Vierbergen

AEOLOTHRIPIDAE

Aeolothrips intermedius: mol (1♀, 3LII$^{2♀, 1♂}$)
Aeolothrips melaleucus: car3 (1LII♂), mol (2LII♀)
Aeolothrips vittatus: car2 (2LII, 6LI♀)

THRIPIDAE

Anaphothrips obscurus: mol (18♀, 1LII♀), rem2 (2♀), rem4 (7♀)
Aptinothrips rufus: hei1 (1♀), mol (4♀, 1LII♀, 1LI♀), rem4 (3♀, 2LI♀)
Aptinothrips stylifer: rem2 (1♀, 1LI♀)
Baliothrips dispar: mol2 (1♀)
Ceratothrips ericae: car2 (4♀, 1 ♂), car3 (2♀)
Chirothrips manicatus: car2 (1♀), car3 (2♀), mol2 (6♀, 1 ♂), rem2 (1♀)
Drepanothrips reuteri: car3 (10♀, 2♂, 1 pop I)
Frankliniella intonsa: mol2 (1♀), rem4 (1♂)
Limothrips cerealium: mol2 (1♀)
Limothrips denticornis: mol2 (3♂)
Mycterothrips consociatus: lan3 (3♂)
Oxythrips bicolor: lan3 (1LII♀)
Rhaphidothrips longistylosus: mol2 (1♀)
Thrips alni: rem2 (3♀, 1LII♀)
Thrips atratus: rem4 (1♀)
Thrips fuscipennis: car3 (1♀, 5LII♀), mol2 (10♀, 2♂, 5LII♀), rem2 (9♀, 1♂), rem4 (4♀, 2♂, 2LII♀)
Thrips latiareus: rem4 (1♂, 11LII♀, 1LI♀)
Thrips major: car3 (1♀, 12LII$^{9♀, 3♂}$), lan3 (3LII$^{2♀, 1♂}$), mol2 (10♀, 4♂, 5LII♀), rem2 (9♀, 6♂), rem4 (20♀, 25♂, 5LII♀)
Thrips minutissimus: lan3 (1 LII♀)
Thrips physapus: mol2 (1♀)
Thrips tabaci: hei1 (1LII♀), mol2 (2♀, 1LII♀)
Thrips validus: rem2 (17♀, 4♂)
Thrips vulgatissimus: mol2 (2LII♀)
Tmetothrips subapterus: mol2 (20♀, 5♂, 6LII♀)

PHLAEOTHRIPIDAE

Haplothrips aculeatus: mol2 (1♂), rem4 (1♀)
Haplothrips distinguendus: rem2 (24♀, 11♂), rem4 (1♀)
Haplothrips juncorum: lan3 (3♀, 1♂)
Haplothrips subtilissimus: car3 (1♀)
Hoplandrothrips williamsianus: car3 (1♀)
Hoplothrips fungi: mol2 (2♀)
Phlaeothrips coreaceus: hei1 (2♀)

Vermoedelijk leeft *R. longistylosus* van grassen, maar ook nu werd de soort in een schraal en plantensoortenrijk (en dan ook tripsensoortenrijk!) hooiland in het Molenbroek gevonden. Zowel in Nederland als elders worden doorgaans enkele exemplaren in deze soortenrijke vegetaties gevonden. Voorheen werd *R. longistylosus* in Nederland gevonden te Bennekom (1960: 1♀, 1964: 2♂), Wolvega (1961: 1♀) en Kootwijk (2003: 1♀).

De recent beschreven *Thrips latiareus* is op 9 juni geklopt van fluitenkruid, samen met de zeer algemene *Thrips fuscipennis* en *T. major*. Het verspreidingsgebied strekt zich nu uit van Duitsland (aan de grens bij Ter Apel (Gr)), Drenthe, Overijssel, Gelderland tot aan Noord-Brabant (Vierbergen 2004).

HETEROPTERA - wantsen

J.G.M. Cuppen, B. Aukema & Th. Heijerman

De soortenlijst omvat naast de waarnemingen van J.G.M. Cuppen en Th. Heijerman ook gegevens die verzameld werden door P-p. Chen, M.B.P. Drost, G. van Ee, R. Jansen, B. van Maanen, A.P.J.A. Teunissen, Sj. Tiemersma, G. Vierbergen en O. Vorst. De nomenclatuur van de taxa is gebaseerd op de vijf delen van de 'Catalogue of the Heteroptera of the Palearctic Region' (Aukema & Rieger 1995, 1996, 1999, 2001, 2006). De volgorde van de soorten volgt de laatste Nederlandse naamlijst (Aukema *et al.* 2005). Uitgangspunt voor nieuwe waarnemingen van wantsen uit de provincie Noord-Brabant vormen het overzicht in Aukema (1989) en het waarnemingenbestand van de Werkgroep Heteroptera van EIS-Nederland (coördinator B. Aukema). De cijfers voor soorten verwijzen naar de hieronder vermelde publicaties waarin betreffende soort voor het eerst uit de provincie Noord-Brabant werden gemeld: 1: Aukema & Hermes (2006); 2: Zeinstra & Aukema (2005); 3: Aukema & Loomans (2005); 4: Aukema (2003); 5: Aukema *et al.* (2005). *Legnotus picipes* is de enige nieuwe wants voor de provincie die tijdens dit weekend is verzameld. Bij een vindplaats tussen haakjes zijn larven of vrouwtjes waargenomen die niet met zekerheid maar wel met grote waarschijnlijkheid tot op soort determineerbaar waren.

NEPIDAE

Nepa cinerea: gor2, hei2, lan2, mol2, rem1

CORIXIDAE

Cymatia coleoptrata: grs1, lan2
Corixa punctata: wel2
Hesperocorixa castanea: car1, lan2, rem1. Een karakteristieke soort van vennen met veel veenmos (*Sphagnum*), in mindere mate in hoogveengebieden. De soort is algemeen op de pleistocene zandgronden (Aukema *et al.* 2002). *Hesperocorixa castanea* wordt vaak samen aangetroffen met *Sigara scotti* en *Notonecta obliqua*.
Hesperocorixa linnaei: mol2
Hesperocorixa sahlbergi: car1, rem1
Sigara semistriata: lan2
Sigara striata: grs1, grs3, hei2
Sigara distincta: lan2
Sigara scotti: lan2, rem1, wel2
Sigara lateralis: rem1

NAUCORIDAE

Ilyocoris cimicoides cimicoides: lan2, mol2, rem1

NOTONECTIDAE

Notonecta sp.: hei2, lan2, mol2
Notonecta obliqua: car1

Figuur 4. Vuurwants (*Pyrrhocoris apterus*), macropteer mannetje in copula. Foto: Th. Heijerman
Firebug (*Pyrrhocoris apterus*), macropterous male in copula.

PLEIDAE

Plea minutissima minutissima: hei2, lan2, mol2, rem1

HEBRIDAE

Hebrus ruficeps: car1, lan2, mol2, wel2

HYDROMETRIDAE

Hydrometra stagnorum: hei1, hei2, utr

VELIIDAE

Microvelia buenoi: grs3, mol2
Microvelia reticulata: car1, lan2, rem1
Velia caprai: (els3), grs1, (hei1), (hei2), utr. De beekloper is een vrij algemene soort op laaglandbeken.

GERRIDAE

Gerris lacustris: hei1, utr
Gerris odontogaster: lan2, mol2, rem1

SALDIDAE

Chartoscirta cincta cincta: mol2
Chartoscirta cocksii: car1, lan2
Saldula pallipes: car1, lan2
Saldula saltatoria: gor2, grs3, lan2

TINGIDAE

Physatocheila smreczynskii: ann1, grs3
[1] *Tingis pilosa*: mol2. Dit netwantsje, dat bij ons leeft op hennepnetel (*Galeopsis* sp.), was tot voor kort slechts bekend van Limburg en van een oude waarneming uit Zuid-Holland (Aukema 1989). De huidige vindplaats in het Molenbroek (drie exemplaren) sluit mooi aan op andere recente waarnemingen in het zuidoosten van Noord-Brabant (Aukema & Hermes 2006).
Tingis cardui: ann1

MICROPHYSIDAE

Loricula bipunctata: mol2
[1] *Loricula pselaphiformis*: utr. *Loricula*-soorten leven zoöfaag op met mos bedekte boomstammen, vaak loofbomen. De kortvleugelige vrouwtjes hebben een beperkt migratievermogen, de langvleugelige mannetjes worden vaker gesleept. Uit de provincie Noord-Brabant zijn zowel oude als recente vindplaatsen bekend (Aukema & Hermes 2006).

MIRIDAE

Monalocoris filicis: utr
Dicyphus globulifer: ann1
[2] *Deraeocoris flavilinea*: grs3. Deze van oorsprong Zuid-Europese soort werd in 1985 voor het eerst in Nederland waargenomen in de provincie Gelderland (Aukema 1989). De eerste waarneming van *D. flavilinea* in Noord-Brabant volgde al snel in 1989 te Geldrop (Zeinstra & Aukema 2005). Sindsdien is de soort vooral in de zuidelijke helft van ons land heel talrijk geworden en wordt ze tegenwoordig ook in het noorden van het land aangetroffen. Vanwege het frequent voorkomen op de gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*), met name in stedelijk gebied, is aan *D. flavilinea* de Nederlandse naam esdoornwants toegekend (Zeinstra & Aukema 2005).
Deraeocoris lutescens: ann1, lan3
Capsus ater: ann1, grs3, mid2, mol2
Capsus wagneri: grs3
Closterotomus fulvomaculatus: els3, mol2
Dichrooscytus rufipennis: ann1, wel2
Liocoris tripustulatus: grs3, mol2, wel2
Lygocoris pabulinus: ann1, mol2
Neolygus contaminatus: ann1, els3, lan3, mol2
Phytocoris dimidiatus: rem1
Rhabdomiris striatellus striatellus: ann1, lan2, mol2, utr
Leptopterna dolabrata: ann1, mol2
Notostira elongata: ann1, lan3
Pithanus maerkelii: ann1, mol2, wel2
Stenodema calcarata: grs3
Stenodema laevigata: ann1, mol1, mol2
Pachytomella parallela: gor2
Cyllecoris histrionius: ann1, grs1, grs3, lan2
Dryophilocoris flavoquadrimaculatus: grs3
Heterocordylus tibialis: ann1, els3
Phylus melanocephalus: ann1, lan2
Plesiodema pinetella: ann1
Psallus cf betuleti: mid2, (utr)
Psallus perrisi: ann1, (lan2), utr
Psallus ambiguus: ann1
Psallus cf confusus: lan2
Psallus varians varians: ann1, mol2

NABIDAE

Himacerus mirmicoides: els3, grs3, lan3
Himacerus apterus: ann1, grs1, mol2
Nabis ericetorum: wel2
Nabis rugosus: ann1, mol1

ANTHOCORIDAE

Anthocoris nemoralis: ann1, grs3, rem1
Anthocoris nemorum: ann1, grs3, lan3
Temnostethus pusillus: mol1
[3] *Orius laevigatus laevigatus*: mol2. Dit wantsje dat wordt uitgezet als natuurlijke bestrijder van tripsen in kassen, werd in 2005 voor het eerst uit Nederland gerapporteerd, voornamelijk van grote brandnetel (*Urtica dioica*) in de nabijheid van kassen, ondere andere uit de provincie Noord-Brabant (Aukema & Loomans 2005). Het is (nog) niet duidelijk of de soort Nederland op natuurlijke wijze vanuit Frankrijk heeft bereikt of dat de dieren massaal ontsnappen uit kassen. Of ze zich buiten de kassen in de open lucht kunnen handhaven is derhalve ook nog niet duidelijk.
Orius majusculus: ann1, mol2
Orius minutus: lan3

ARADIDAE

Aradus depressus: mol1

LYGAEIDAE

Kleidocerys privignus: grs3
Kleidocerys resedae resedae: car1
Cymus melanocephalus: ann1, car1, grs3, mol2, rem1
Ischnodemus sabuleti: grs1, mol1
Chilacis typhae: mol2. Een vrij algemene wants in de bloeiwijze van *Typha*-soorten.
Gastrodes grossipes: grs3, wel2
Scolopostethus decoratus: wel2
Scolopostethus thomsoni: ann1, mol2
Stygnocoris fuligineus: ann1

PYRRHOCORIDAE

Pyrrhocoris apterus: mol1 (figuur 4)

RHOPALIDAE

Rhopalus parumpunctus: grs3, lan3

COREIDAE

Coriomeris denticulatus: car1
Coreus marginatus marginatus: ann1
[4] *Gonocerus acuteangulatus*: utr. Deze randwants (figuur 5) die vooral wordt aangetroffen op besdragende struiken zoals sporkehout (*Rhamnus frangula*), wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*) en meidoorn (*Crataegus* sp.), breidt zich sinds 1997 op spectaculaire wijze uit in Nederland (Aukema *et al.* 2005). De soort werd door Aukema (2003) voor het eerst uit de provincie Noord-Brabant gerapporteerd.

CYDNIDAE

[NB] *Legnotus picipes*: gor2. Deze bodembewonende wants leeft aan de wortels van liggend walstro (*Galium saxatile*), vooral op zandgronden (Wagner 1966). Door de specifieke leefwijze onder de plat op de grond liggende 'rozetten' relatief gemakkelijk op te sporen. De beste verzamelmethode is het uitkloppen van de walstrozode. Desondanks niet eerder gevonden in de provincie Noord-Brabant en vermoedelijk vrij zeldzaam.

ACANTHOSOMATIDAE

Elasmostethus interstinctus: utr

SCUTELLERIDAE

Eurygaster testudinaria testudinaria: rem1

PENTATOMIDAE

Picromerus bidens: grs3
Aelia acuminata: ann1, els3, gor2, grs3, lan3, mid2, utr, wel2
Dolycoris baccarum: mid2
[5] *Holcostethus strictus*: ann1, car1, mid2. Tot voor kort was deze soort slechts bekend van de kustprovincies en Midden- en Zuid-Limburg (Aukema 1989). Recent is de soort (als *H. strictus vernalis*) voor het eerst uit de provincie Noord-Brabant gemeld (Aukema *et al.* 2005). Tijdens de zomerbijeenkomst is *Holcostethus* geklopt uit struikgewas in drie relatief ver van elkaar verwijderde gebieden.
Palomena prasina: ann1
Pentatoma rufipes: ann1, grs4, mid
Piezodorus lituratus: ann1
Eurydema oleracea: ann1, lan3
Graphosoma lineatum: els3, grs1, rem4. De pyjamawants *G. lineatum* was tot voor kort zeer zeldzaam in Nederland en slechts bekend van negen vindplaatsen in de provincies Limburg (laatste waarneming in 1965), Zuid-Holland (enige waarneming 1965) en Noord-Brabant (enige waarneming 1850) (Poot & Van As 1996). Vanaf 2003, maar vooral de laatste twee jaar (2005 en 2006) neemt het aantal vindplaatsen sterk toe, met name dankzij de opvallende leefwijze in de schermen van vruchtproducerende schermbloemigen (onder andere *Anthriscus*, *Daucus* en *Pastinaca*), digitale fotografie en de website www.waarneming.nl. Inmiddels is de soort bekend van alle provincies behalve Noord-Holland en Friesland.
Podops inuncta: hei2, mol1

De wantsen van De Kempen

J.G.M. Cuppen

Tijdens een eerdere (recente) zomerbijeenkomst te Wintelre in 1994 werden 85 soorten wantsen verzameld (Aukema *et al.* 1995). Tijdens de zomerbijeenkomst van 2006 werden enkele locaties van destijds opnieuw bezocht (zoals Cartierheide, Reuselse Moeren en Landschotse Heide) en werden 99 soorten wantsen waargenomen. Dit aantal ligt in de buurt van het langjarig gemiddelde. Opvallend bij de 'nieuwkomers sinds 1989' is dat het aandeel van soorten die zich vanuit zuidelijk gelegen delen van Europa landelijk sterk uitbreiden, erg groot is. Veel van deze soorten worden het meest frequent of het talrijkst aangetroffen in stedelijke gebieden, hier echter vrijwel zonder uitzondering in of aan de rand van natuurgebieden. Bij het voortduren van het warme weer van de laatste jaren zullen deze soorten (*G. lineatum*, *H. strictus*, *G. acuteangulatus*, *D. flavilinea*), tezamen met enkele niet waargenomen nieuwkomers (zoals *Raphigaster nebulosa*) snel zeer algemeen kunnen worden.

Figuur 5. De wants *Gonocerus acuteangulatus* (nimf). Foto: Th. Heijerman
The bug *Gonocerus acuteangulatus* (nymph).

HOMOPTERA - bladluizen en cicades

P-p. Chen, J.D. Prinsen, N. Nieser & W.N. Ellis

APHIDIDAE - bladluizen

Acyrthosiphon (Liporrhinus) chelidonii: mol2
Aphis fabae: mol2, mid2
Aphis nasurtii: mol2
Aphis urticae: grs6
Cavaliella aegopodii: mid2
Euceraphis punctipennis: grs6
Macrosiphum sp.: mol2
Betulaphis quadrituberculata: mol2
Stomaphis quercus: els3, gor3
Calaphis flava: mol2
Phyllaphis fagi: els3

Pemphigidae

Tetraneura ulmi: els4

MEGALOPTERA - elzenvliegen

B. van Maanen

SIALIDAE - slijkvliegen

Sialis lutaria: car1

NEUROPTERA - netvleugeligen

P. Boer & J.G.M. Cuppen

MYRMELEONTIDAE - mierenleeuwen

Euroleon nostras: moe1
Myrmeleon formicarius: moe1

OSMYLIDAE

Osmylus fulvicephalus: hei1. De watergaasvlieg is in Nederland nagenoeg beperkt tot bemoste oevers van natuurlijke laaglandbeken, zoals op dit traject van de Reusel.